

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 143/2014-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. februára 2014 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha (sudca spravodajca) a sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOŠŤ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, zastúpenej advokátom doc. JUDr. Branislavom Fridrichom, PhD., Advokátska kancelária Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na zákonného sudcu zaručeného v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces zaručeného v čl. 47 Charty základných práv Európskej únie postupom Krajského súdu v Nitre a jeho uznesením sp. zn. 11 CoE 40/2012 z 30. apríla 2012, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jeho uznesením sp. zn. 3 E Cdo 95/2013 zo 6. augusta 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOŠŤ, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. októbra 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces zaručeného v čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej aj „krajský súd“) a jeho uznesením sp. zn. 11 CoE 40/2012 z 30. apríla 2012, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a jeho uznesením sp. zn. 3 E Cdo 95/2013 zo 6. augusta 2013.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Na základe zmluvy o úvere sťažovateľka poskytla dlžníkovi úver, pričom poskytnuté peňažné prostriedky bol dlžník povinný vrátiť podľa podmienok dojednaných v úverovej zmluve. Na zabezpečenie úveru dlžník priamo v úverovej zmluve splnomocnil tam sťažovateľkou menovite uvedenú tretiu osobu (ďalej len „splnomocnenec“), ktorá v prípade, ak dlžník svoje povinnosti z úverovej zmluvy nesplnil, mala oprávnenie podpísať v mene dlžníka notársku zápisnicu o uznaní dlhu dlžníkom, ktorá mala mať povahu exekučného titulu.

Z dôvodu, že dlžník svoje záväzky vyplývajúce mu z predmetnej úverovej zmluvy dobrovoľne neplnil, tieto sa voči sťažovateľke stali splatnými a v nadväznosti na uvedené sťažovateľka na podklade uvedeného exekučného titulu (notárska zápisnica) iniciovala začatie exekučného konania. Potom, čo príslušný okresný súd poveril sťažovateľkou zvoleného súdneho exekútora vykonaním exekučného konania, následne toto už začaté exekučné konanie svojim uznesením ex offo zastavil, z dôvodu neprípustnosti exekúcie.

Krajský súd v dôsledku odvolania podaného sťažovateľkou proti zastavajúcemu uzneseniu okresného súdu toto svojím uznesením sp. zn. 11 CoE 40/2012 z 30. apríla 2012 ako vecne správne potvrdil, dôvodiac rovnako ako aj pred ním okresný súd neexistenciou spôsobilého exekučného titulu, ktorý vznikol na základe povinným dlžníkom udeleného splnomocnenia splnomocnencovi určenému vopred sťažovateľkou ako oprávnenou, čo bolo krajským súdom a pred ním aj okresným súdom vyhodnotené ako neprijateľná zmluvná podmienka, pre „... rozpor splnomocnenia na spísanie notárskej zápisnice tretej osobe povinným s §§ 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka a to pre rozpor záujmov zástupcu so záujmami zastupovaného povinného“.

O dovolaní sťažovateľky podanom proti označenému uzneseniu krajského súdu rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 E Cdo 95/2013 zo 6. augusta 2013, ktorým dovolanie sťažovateľky ako procesne neprípustné odmietol a súčasne zamietol jej procesný návrh na prerušenie dovolacieho konania na účely predloženia prejudiciálnej otázky na posúdenie Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor EÚ“) týkajúcej sa výkladu ustanovenia písm. q) ods. 1 prílohy smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica Rady“).

V sťažnosti podanej ústavnému súdu sťažovateľka v obširnej argumentácii, poukazujúc pritom na judikatúru iných Európskych štátov (najmä Českej republiky, pozn.) namieta, že postupom a uznesením tak krajského súdu, ako aj najvyššieho súdu boli porušené ňou označené základné práva a práva zaručené v ústave, dohovore a charte, pričom k ich porušeniu malo dôjsť v dvoch rovinách, a to tým, že podľa sťažovateľky najvyšší súd ako súd poslednej inštancie, proti rozhodnutiu ktorého nie je prípustný opravný prostriedok, nevyhovel jej návrhu na prerušenie dovolacieho konania a nepredložil Súdnemu dvoru EÚ na posúdenie prejudiciálnu otázku týkajúcu sa výkladu, či je možné za neprijateľnú zmluvnú podmienku považovať aj jednostranný právny úkon spotrebiteľa, ktorý má spotrebiteľ možnosť kedykoľvek odvolať a ktorým dobrovoľne splnomocnil inú fyzickú osobu na uznanie jeho dlhu vo forme notárskej zápisnice ako exekučného titulu, ako aj výkladu čl. 47 charty, v dôsledku čoho malo dôjsť k porušeniu jej základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie, ako aj k porušeniu jej práva na zákonného sudcu, za

ktorého, v zmysle judikatúry už aj ústavného súdu, možno v prípadoch, v ktorých je nutné aplikovať aj komunitárne právo, považovať aj únievého sudcu podávajúceho výklad komunitárneho práva.

Okrem toho podľa sťažovateľky k porušeniu základného práva a práva na spravodlivý proces v jeho atribúte zaručujúcom kontradiktórnosť konania tak postupom a uznesením krajského súdu, ako aj postupom a uznesením najvyššieho súdu malo dôjsť aj tým, že čo sa týka posudzovania nekalej zmluvnej podmienky, v jej prípadoch tieto súdy nezohľadnili rozsudok Súdneho dvora EÚ z 21. 2. 2013 vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Csipai a spol. C-472/11, z ktorého má vyplývať, že čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 Smernice rady o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý konštatoval ex offo nekalú povahu zmluvnej podmienky, nemusí na to, aby mohol vyvodiť dôsledky tohto konštatovania, čakať, či spotrebiteľ informovaný o svojich právach navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená, avšak zásada kontradiktórnosti vo všeobecnosti zaväzuje vnútroštátny súd, ktorý konštatoval v rámci preskúmania ex offo nekalú povahu zmluvnej podmienky, informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu konradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel stanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy. Podľa sťažovateľky totiž tieto závery pôsobia „... *ex tunc minimálne k 1.12.2009 (Charta sa stala súčasťou medzinárodnej zmluvy a nadobudla právnu záväznosť) a 1.5.2004 (účinnosť smernice 93/13/ES pre SR)*“. V tejto súvislosti sťažovateľka v sťažnostiach tiež uviedla: «*Tak Krajský súd v Nitre ako aj Najvyšší súd Slovenskej republiky tým, že neupozornili povinného na neprijateľnú podmienku, v dôsledku toho ukrátili sťažovateľa o reálnu možnosť domáhať sa tohto, aby oba súdy zohľadnili nesúhlas povinného s neprijateľnosťou podmienky tak, že by ponechali rozhodcovský nález (chyba v písaní sťažovateľkou, správne má byť uvedené notársku zápisnicu, pozn.) ako platný exekučný titul.*»

Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom konštatoval, že napádaným postupom a uznesením krajského súdu, ako aj postupom a uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu sťažovateľkou označených základných práv a práv zaručených v ústave, dohovore a charte, aby tieto uznesenia zrušil a veci vrátil

krajskému súdu na nové konanie a rozhodnutie, aby jej priznal finančné zadost'učinenie v sume 500 €, a napokon, aby jej priznal úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom s'ťažnosti je tvrdenie s'ťažovateľky o porušení ňou označených práv zaručených ústavou, dohovorom a chartou označeným postupom a uznesením krajského súdu, ako aj označeným postupom a uznesením najvyššieho súdu, pričom pokiaľ ide o základné právo a právo na spravodlivý súdny proces, k ich porušeniu malo podľa s'ťažovateľky dôjsť v príčinnej súvislosti s tým, že tak krajský súd, ako ani najvyšší súd nezohľadnili judikatúru Súdneho dvora EÚ týkajúcu sa ich povinnosti dať účastníkom, konania možnosť vyjadriť sa k súdom ex offo zistenému záveru o neprijateľnosti zmluvnej podmienky, čím malo dôjsť k porušeniu zásady kontradiktórnosti súdneho konania. Okrem

toho sa podľa sťažovateľky mal najvyšší súd označeným postupom a uznesením dopustiť porušenia základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie, ako aj základného práva na zákonného sudcu aj tým, že nevyhovел jej návrhu na prerušenie dovolacieho konania na účely predloženia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru EÚ týkajúcej sa výkladu smernice Rady vo veci posúdenia pojmu neprijateľnej zmluvnej podmienky.

1. K namietanému porušeniu označených práv postupom a rozhodnutím krajského súdu

V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci *Zvolský a Zvolská verus Česká republika*, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 52, 53, 54), podľa ktorej dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu začne plynúť dňom doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku (dovolaní) a je považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, ústavný súd považoval lehotu na podanie sťažnosti za zachovanú nielen voči rozhodnutiu najvyššieho súdu, ale aj voči rozhodnutiu krajského súdu (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 69/2010, II. ÚS 91/2011).

V súvislosti s napádaným rozhodnutím a postupom krajského súdu ústavný súd v prvom rade poukazuje na princíp subsidiarity („ak... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľkou označených práv alebo slobôd oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jej sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

V súvislosti s napádaným postupom a uznesením krajského súdu sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva a práva na spravodlivé súdne konanie, k porušeniu ktorých malo dôjsť tým, že krajský súd sa jej ako oprávnenej z exekúcie a tiež

povinnému z exekúcie nedal možnosť vyjadriť k svojmu ex offo učenému záveru o tom, že udelenie splnomocnenia povinným tretej osobe určenej generálne oprávnenou pre účely spísania notárskej zápisnice v mene povinného o uznaní jeho dlhu v zmluve formulárového typu, ktorej obsah nemohol povinný z exekúcie (spotrebiteľ) ovplyvniť, treba považovať z neprijateľnú zmluvnú podmienku, v dôsledku čoho mal podľa sťažovateľky krajský súd a pred ním aj okresný súd okrem iného znemožniť aj „zlegalizovanie“ tejto prípadnej nekalej zmluvnej podmienky prípadným súhlasom povinného z exekúcie (spotrebiteľa).

Podľa ústavného súdu sťažovateľka mala možnosť domáhať sa preskúmania napádaného postupu a uznesenia krajského súdu v rozsahu svojich námietok, a to podaním mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (neumožnenie účastníkovi konania vyjadriť sa k veci možno považovať za zabránenie mu konať pred súdom, pozn.), ktorý napokon, tak ako to vyplýva zo samotnej sťažnosti, sťažovateľka aj využila. Na základe sťažovateľkou podaného dovolania bol najvyšší súd ako súd dovolací v dovolacom konaní povinný vysporiadať sa s identickými námietkami proti postupu a rozhodnutiu krajského súdu, aké sťažovateľka proti tomuto postupu a rozhodnutiu uvádza aj v konaní pred ústavným súdom, preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu označených práv postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu

V súvislosti s napádaným uznesením najvyššieho súdu, ústavný súd v prvom rade podotýka, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom sťažovateľky, ktorá je v danom prípade navyše zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľka domáha. Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľka domáha v petite svojej sťažnosti, preto v danej veci ústavný súd rozhodoval o porušení označených práv iba v súvislosti s tým konaním, resp. rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 3 E Cdo 95/2013 zo 6. augusta 2013, ktorých sa sťažovateľka domáha v návrhu na rozhodnutie, t. j. v petite sťažnosti.

Podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde, k sťažnosti sa pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

Podľa adekvátnej časti prvej vety § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy..., ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom..., môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Zo petitu sťažnosti podanej sťažovateľkou vyplýva, že ňou napáda uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 E Cdo 95/2013 zo 6. augusta 2013, predmetom ktorého malo byť preskúmanie postupu a uznesenia Krajského súdu v Nitre sp. zn. 11 CoE 40/2012 z 30. apríla 2012, avšak prílohou k tejto sťažnosti je iné uznesenie najvyššieho súdu, a to uznesenie sp. zn. 3 E Cdo 105/2013 zo 6. augusta 2013, predmetom ktorého bolo preskúmanie postupu a uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13 CoE 304/2012 z 8. januára 2013.

Z uvedeného zistenia vyplýva, že pokiaľ ide o napádané rozhodnutie najvyššieho súdu, v tejto časti nekorešponduje petit sťažnosti s jej prílohou, takže v dôsledku absencie (nepredloženia) v petite sťažnosti napádaného rozhodnutia najvyššieho súdu je toto nepreskúmateľné, preto ústavný súd v tejto časti sťažnosť sťažovateľky odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. februára